

VÝROČNÍ ZPRÁVA

OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ UNIE PRO ŘEKU MORAVU

ZA ROK 2003

Unie pro řeku Moravu, občanské sdružení, Panská 9, 602 00 Brno

Tel: 542 422 755, Fax: 542 422 752, Email: unie.rekamorava@ecn.cz,

jaroslav.ungerman@ecn.cz

Konference mluvčích: mluvciunie-1@list.ecn.cz

Konference členů a příznivců: unieprorekumoravu-1@list.ecn.cz

www.uprm.seznam.cz

Unie pro řeku Moravu je síť nevládních ekologických organizací a jednotlivců s působností v rámci říčních povodí Moravy a Vlárky. Byla založena v roce 1993, reprezentuje ji rada mluvčích volená valnou hromadou. Unie usiluje především o zpřírodnění vodních toků a o podporu všech životních forem ve vodě i na březích. Podporuje snahy o čistotu vodních toků a iniciuje ekologicky orientovaná preventivní opatření k ochraně před ničivými účinky povodní. Svoji publikační činností, konkrétními projekty a aktivní účastí při diskusích o protipovodňové ochraně získala prestiž u odborníků i veřejnosti. Spolupracuje s ní řada odborníků přírodovědných a technických profesí. Účastní se ve správních řízeních k investičním akcím souvisejícím s vodním hospodářstvím, ochranou přírody a životním prostředím. Od roku 1994 zajišťuje Ekologický institut Základní organizace ČSOP Veronica také sekretariát občanského sdružení Unie pro řeku Moravu, sdružující jako své členy řadu nevládních organizací a jednotlivců.

Unie je zakládajícím členem mezinárodní nevládní organizace s názvem Dunajské environmentální fórum sdružující ekologické organizace ze všech států v povodí Dunaje. Ke vzájemné informovanosti je vydáván Bulletin DEF v angličtině a ve všech národních jazycích - roce 2003 vyšla jeho 3 čísla. Hlavním cílem těchto mezinárodních aktivit je snížit znečištění vod způsobené živinami a toxickými látkami. K tomuto směřovala také školící a publikační činnost - ze dvou akcí v ČR byl vydán sborník textů "Živiny a toxické látky ve vodě a způsoby jejich odstraňování".

Se vstupem nových zemí do Evropské unie vyvstává další významný úkol, a to důsledně naplnit její tzv. Rámcovou směrnici politiky v oblasti vod. K tomu již v roce 2003 směřovala mezinárodní spolupráce k rozvoji komunikační strategie k účasti obcí a široké veřejnosti k ochraně vod.

Členské ekologické nevládní organizace sdružené v Unii pro řeku Moravu:

SAGITTARIA Sdružení pro ochranu přírody střední Moravy, Michal Krátký

Holická 31/19,

772 00 Olomouc

Tel: 585 228 354,

Tel/Fax: 585 228 438

sagittaria@volny.cz

ZO ČSOP Astacus, Miloš Holzer

Družební 12

779 00 Olomouc

Tel: 585 435 329

mholzer@volny.cz

Správa CHKO Litovelské Pomoraví, Michal Krejčí, Ivo Machar
Husova 906,
78 401 Litovel
Tel/Fax:585 344 156-8
chko.pomoravi@volny.cz

ZO ČSOP Břeclav, Otakar Pražák
Sladová 2
690 02 Břeclav
Tel/Fax: 519 326 647
otakar.prazak@worldonline.cz

ZO ČSOP Bodlák, Milena Forejtníková
Mahenova 20
602 00 Brno
Tel: 543 237 299
forejtnikova@atlas.cz

Poradní sbor Pálava, Mojmír Vlašín
Drozdí 7
621 00 Brno
Tel: 541 237 949
mojmir.vlasin@ecn.cz

Agentura pro rozvoj turistiky na Baťově kanálu, Ivo Ondračka
Zámecká 2
613 00 Veselí n. Moravou
Tel: 541 21 58 25, 518 32 64 20
Fax: 518 32 53 30
ivo@ondracka.cz

Český a Slovenský dopravní klub, Martin Robeš
Cejl 48/50
602 00 Brno
Tel: 545 210 393-4, 605 286 630
Fax: 545 210 393
martin.robesh@ecn.cz

ZO ČSOP VERONICA, Antonín Buček
Panská 9
602 00 Brno
Tel: 542 422 750, 545 13 40 44
Fax: 542 422 752
bucek@mendelu.cz

Společnost pro trvale udržitelný život
Regionální pobočka Bílé Karpaty, Jana Hajduchová
Palackého 293
686 01 Uherské Hradiště
Tel/Fax: 572 551 637
stuz@uh.cz

ZO ČSOP 3 Brno, Jaroslav Nesiba
Gajdošova 80
615 00 Brno
Tel: 548 212 175

Děti Země Hodonín, Petr Havlík
Národní třída 20
695 01 Hodonín
Tel: 607 674 582

Přátelé Jeseníků Sojka, Martin Míček
Dobřečov 22
793 44 Horní Město
Tel: 732 971 541
pj-sojka@post.cz

Pro-Bio s.r.o., Martin Hutař
Květná 25
788 32 Staré Město p. Sněžníkem
Tel: 583 239 549
probio@probio.cz

Ekocentrum ČSOP Mohelnice, Josef Fiala
Příčná 9
789 85 Mohelnice
Tel: 583 433 058
ing.josef.fiala@seznam.cz

Ekologické sdružení Zahrada Moravy, Roman Jílek
687 09 Boršice u Buchlovic 521
Tel: 572 501 223

Inštitút aplikovanej ekológie Daphne, Ján Šeffler, Viera Stanová
Hanulova 5/D
844 40 Bratislava, Slovenská republika
Tel: 00421 2 65 41 21 33
Tel/Fax: 00421 2 65 41 21 62
daphne@changenet.sk

CHKO Záhorie, Dušan Valachovič
Vajanského 17
901 01 Malacky, Slovenská republika
Tel/Fax: 00421 347 722 735
dvalach@sopsr.sk

Činnost Unie v tématických oblastech

Kanál DOL

- tisk brožury o ekologických a ekonomických souvislostech kanálu DOL (ve spolupráci s Veronicou)
- distribuce brožury všem dotčeným obcím v povodí Moravy, kterých by realizace kanálu týkala
- poskytnutí brožur partnerským nevládním organizacím v povodích Labe a Odry
- zapojení do pracovní skupiny ministra ŽP ČR ke zpravování relevantních ekonomických a ekologických dat a informací k DOL (jmenování zástupce Unie do pracovní skupiny, účast členů Unie na řešení grantu – Sagittaria jako nositel grantu, další členové individuální i organizace řeší dílčí zadání grantu)

- spolupráce na pozičním dokumentu – anglická verze – k plánované cestě DOL
- účast členů Unie v založené Koalici pro život řek Dunaje, Odry a Labe, návrh připojení celé Unie pro řeku Moravu

Protipovodňová ochrana

- rozmnožení brožury Alternativního ekologického návrhu protipovodňové ochrany Moravy a Bečvy určené pro politiky
- rozeslání brožury obcím ležícím v záplavovém území údolní nivy, ministerstvům životního prostředí a zemědělství, krajským úřadům (Jihomoravský, Zlínský, Olomoucký), senátorům a poslancům
- pokračování ve spolupráci na studii protipovodňových opatření v Mohelnické brázdě (s firmou Aquatis a.s.), první výsledky, ukončení bude v roce 2004
- účast na návrhu způsobu protipovodňové ochrany sídel (fáze před zahájením správního řízení): úprava Svitavy v Blansku (spojení s budováním biokoridoru a cyklostezky), náplavy v zaústění Dyje do Novomlýnských nádrží (dosažena dohoda o netěžení nánosů)

Brněnská přehrada – problémy znečištění

- avizovaný grant Jihomoravského kraje se nezačal realizovat - předpoklad zapojení Unie se nesplnil
- účast v kampani kolem budování lávky k hradu Veveří

Plnění grantu MŽP ČR – účast ve správních řízeních k zásahům na vodních tocích

V roce 2003 Unie získala grant MŽP ČR k řešení projektu "Účast ve správních řízeních k protipovodňové prevenci z pozice ochrany přírody a krajiny". Projekt se soustředil na kvalifikované zastupování Unie ve správních řízeních svými pověřenými členy u vybraných případů, kde hrozil výrazný zásah do ekologických podmínek toku a likvidace ohrožených druhů živočichů ve vodě a příbřežní zóně. Pro jednotlivé případy se zpracovala stanoviska, případně návrh upraveného řešení. Týkalo se to např. zásahu do toku a udělení potřebné výjimky na opravy povodňových škod a zajištění průtočnosti koryta vodního toku Dřevnice, ochrany a revitalizace údolní nivy řeky Moravy v Mohelnické brázdě nebo zájmů ochrany přírody ve správním řízení ve věci udělení výjimky na stavbu malé vodní elektrárny na řece Dyji. Dalšími typy účasti ve správních řízeních bylo udělení povolení k vypouštění odpadních vod s obsahem zvláště nebezpečných závadných látek do kanalizace (Boskovice, Letovice) nebo povolení výjimky použití závadných látek na rybnících (Černá Hora). V závěru projekt shrnul také návrhy pro alternativní řešení, časový postup a výsledky správních řízení, pozitivní a negativní poznatky vyplývající z naší účasti v jednotlivých kauzách. Vyvodil zkušenosti pro úspěšné ovlivnění podobných případů v budoucnosti a podal určité zobecnění pro obdobnou činnost dalších nevládních organizací.

Organizační činnost:

- spolupráce na přípravě projektů grantového programu REC – národní a regionální
- webová stránka, konference členů a mluvčích Unie
- propagace důsledné implementace legislativy Evropské unie (Natura 2000, Rámcová směrnice pro vodní politiku)

- zapojení členů Unie do kampaní: DOL, přístav Přelouč, stupně na Labi, novela vodního zákona....

Aktivity v rámci Dunajského environmentálního fóra

Dunajské environmentální fórum (DEF) bylo založeno roku 1999, jde o mezinárodní nevládní organizaci na ochranu Dunaje a tedy i řek Moravy a Vlány, včetně jejích přítoků, které jsou součástí povodí Dunaje na území České Republiky. Posláním fóra je ochrana biologické rozmanitosti a přírodních zdrojů celého území. DEF usiluje o zlepšení spolupráce mezi vládními a nevládními organizacemi, místními obyvateli a všemi zájmovými skupinami, směrem k trvale udržitelnému využívání přírodních ekosystémů. **Unie pro řeku Moravu je členem DEF a také jeho kontaktní organizací pro Českou republiku.**

Komunikace a propagace

- Tvorba webové stránky o DEF v češtině.
- Vytvoření anglické verze Alternativních protipovodňových opatření na řece Moravě a Bečvě (financováno Dunajským environmentálním fórem) a umístění textu na webových stránkách Unie.
- Šíření informací o aktivitách DEF přes e-mailovou konferenci.
- Překlad, vytištění a distribuce letáku DEF.
- DEF Bulletin č.1 a 2 – překlad do češtiny, vytištění a distribuce v Unii, v jiných nevládních organizacích a mezi starosty v povodí Moravy a Dyje. DEF Bulletin č.3 – překlad a příprava pro tisk. Všechny tři Bulletinů obsahují příspěvky Unie.
- Rozšiřování publikací DEF mezi členy Unie
- Tisková konference (8 zástupců sdělovacích prostředků včetně reportérky ČT a ČTK) a tisková zpráva o DEF a aktivitách Unie, říjen 2003
- Anglická verze Alternativních protipovodňových opatření nabídnuta k uveřejnění v časopise Danube Watch, který vydává Mezinárodní komise pro ochranu řeky Dunaje se sídlem ve Vídni. Po úpravě článku na rozsah požadovaný vydavatelem je možné jej otisknout.
- Stručná informace s odkazem na anglickou verze Alternativních protipovodňových opatření byla umístěna na webové stránky DEF.

Účast na aktivitách DEF

- DEF Board Meetings (jednání Rady DEF) v květnu 2003 a říjnu 2003.
- DEF General Meetings (Valná hromada DEF) v listopadu 2003 (Obrenovac, Srbsko&Černá Hora).
- Mezinárodní školení DEF o Rámcové vodní směrnici EU v listopadu 2003 (Obrenovac, Srbsko&Černá Hora).

Školení v rámci DEF

- **1. národní školení o nutrientech a toxických látkách v Litovli, 11.-13. dubna 2003.**

Počet účastníků: 11 (5 z Unie)

Počet školitelů: 4 plus 1 zástupce REC

Témata:

- Mokřady na jižní Moravě v kontextu NATURA 2000
  - Metody pro snížení obsahu živin ve vodních nádržích
  - Znečištění živinami jakožto následek intenzivního zemědělství a možnosti snížení znečištění zlepšením postupů v zemědělství a využití půdy. Aplikace Nitrátové směrnice v ČR.
  - Instruktaž ke grantovému programu REC.
- **2. národní školení o nutrientech a toxických látkách v Hodoníně, 3.-5. října 2003.**

Počet účastníků: 15 (13 z Unie)

Počet školitelů: 6 plus 1 zástupce DEF

Témata:

- angažování nevládních organizací (které se zabývají vodou) v mezinárodní síti DEF a v jejich aktivitách týkajících se omezení úniku živin do vod
- příspěvky na vybraná témata ke snižování znečištění povrchových a pozemních vod živinami a toxickými látkami v oblasti povodí Moravy
- “Co s Brněnskou přehradou” – problém s nadměrným množstvím živin v této přehradě, v důsledku čehož došlo k masovému rozvoji nežádoucích řas a sinic
- iniciativa Unie pro řeku Moravu k revitalizaci údolní nivy řeky Moravy v úseku od soutoku Moravy a Dyje po Hodonín (oblast Podluží)
- exkurze do údolní nivy řeky Moravy v Podluží

Publikace

- **Živiny a toxické látky ve vodě a způsoby jejich odstraňování.** Manuál k 2. národnímu školení o nutrientech a toxických látkách (přeloženo z publikace DEF *Nutrients and Toxic Substances in Water and Methods of Their Reduction*).

English Summary

Activities of the Union for the Morava River:

- Active participation of the Union for the Morava River representative in the Trilateral Ramsar Platform Meeting in Bratislava, Slovakia
- Participation on a conference on *Environmental Policy and Participatory Water Management in the Framework of the EU Enlargement Process* in Szentendre, Hungary
- Participation in a workshop on *Ethical and Social Issues in the Implementation of European Policy: Examples of Environmental Policy in the Management of Wetlands* held in Wells, UK, with a contribution on Slovak-Austrian-Czech trilateral cooperation related to wetlands in the trilateral border area
- *Alternative Proposal on Anti-Food Measures on the Morava and Becva Rivers* - translation into the English language for the Union for the Morava River web sites (this proposal was also submitted for publication in the Danube Watch magazine and on the DEF web sites)
- Participation in administrative procedures on anti-flood measures in the Morava River Basin
- Participation in administrative procedures related to dealing with flood damages after the 1997 and 2002 floods in the Czech Republic
- Participation in a Advisory Board set up by the Czech Ministry of the Environment for dealing with environmental problems related to the Danube-Odra-Elbe canal

Activities of the Union for the Morava River within DEF:

- Translation (into the Czech language), editing and printing of the DEF Bulletin No.1
- Translation (into the Czech language), editing and printing of the DEF Bulletin No.2
- Organising a workshop in Litovel, the Czech Republic, on a preparation of draft national grant proposals within the Danube Regional Project
- Organising a workshop in Hodonin, the Czech Republic, on DEF activities, removal of nutrients and toxic substances from water, and other topics related to the Morava River Basin
- Press conference and press release on DEF activities in the Danube River Basin
- Participation in DEF Board Meeting in Murska Sobota, Slovenia
- Participation in DEF Board Meeting in Vienna, Austria
- Translation (into the Czech language), editing and printing the DEF leaflet
- Translation (into the Czech language), editing and printing a training manual for both above mentioned workshops